

Globalna učna enota

AVTOR:	Inštitut za trajnostni razvoj
DRŽAVA:	Slovenija
NASLOV:	Prehranjevanje
STAROST UČENCEV/DIJAKOV:	11 – 18 let
ŠOLSKI PREDMETI:	naravoslovje, biologija, geografija, zgodovina, etika, sociologija
TRAJANJE:	2 šolski uri

Znanje in razumevanje na področju globalnega učenja:

Družbena pravičnost in enakost	Pravičnost med socialnimi skupinami	Neenakost v družbi	Vzroki revščine	Razumevanje globalne problematike in razprav
	Vzroki in učinki neenakosti	Osnovne pravice in dolžnosti	Različni vidiki izkoreninjanja neenakosti	
Globalizacija in soodvisnost	Trgovanje med državami	Zavedanje soodvisnosti	Odnos med ekonomskimi in političnimi sistemi globalnega severa in juga	Kompleksnost globalnih tem
	Pravična trgovina	Poznavanje političnega sistema domače države in drugih držav	Etično potrošništvo/potrošnja	
Trajnostni razvoj	Odnos med človekom in okoljem	Različni pogledi na gospodarski in družbeni razvoj – lokalno in globalno	Globalni imperativ trajnostnega razvoja	Razumevanje ključnih izzivov trajnostnega razvoja
	Zavedanje omejenosti virov	Razumevanje različnih scenarijev glede prihodnosti	Trajnosten način življenja	
Raznolikost	Prispevek različnih kultur, vrednot, verovanj na kvaliteto našega življenja	Predsodki in načini spopadanja z njimi	Razumevanje raznolikosti	Poglobljeno razumevanje različnih kultur in družbenih skupin

Veščine in kompetence na področju globalnega učenja:

Kritično razmišljanje	Zaznavanje predsodkov, stereotipov in mnenj	Medijska pismenost	Kritična analiza/presoja pridobljenih informacij	Spoprijemanje z zahtevnejšimi vsebinami in vprašanji
	Vrednotenje različnih stališč	Odločanje na podlagi pridobljenega znanja	Odločanje na podlagi vrednot/etike	Spoprijemanje s kompleksnimi temami in dilemami
Sposobnost učinkovitega argumentiranja	Iskanje in izbor dokazov	Učenje, kako razviti oz. spremeniti mnenje na osnovi utemeljenih argumentov	Razumno in prepričljivo utemeljevanje na osnovi realnih informacij	Politična pismenost
	Predstavitev utemeljenih primerov	Sodelovanje v relevantnih družbenih in političnih procesih	Povezovanje lokalnih in globalnih vsebin in izkušenj	
Sodelovanje in reševanje konfliktov	Sprejemanje in sodelovanje v skupinskih odločitvah	Pogajanje	Sklepanje kompromisov	Mediacija (posredovanje)

Vrednote in stališča na področju globalnega učenja:

Empatija in občutek za skupno človeštvo	Čut za pomembnost, »vrednost« vsakega posameznika	Dovzetnost, odprtost		
Predanost socialni pravičnosti in enakopravnosti	Naraščajoče zanimanje za dogajanje v svetu	Skrb glede nepravičnosti in neenakosti	Predanost družbeni pravičnosti in neenakosti	Zavezanost izkoreninjenju revščine
	Čut za pravičnost	Pripravljenost ukrepati proti neenakosti	Integriteta	Solidarnost
Skrb za okolje in trajnostni razvoj	Čut za odgovornost do okolja in do rabe virov	Zavedanje vpliva našega načina življenja na ljudi in okolje	Zavedanje prihodnosti planeta in prihodnjih generacij	Zavezanost trajnostnemu razvoju
Prepričanje, da lahko naredimo spremembe	Prepričanje, da se situacija lahko izboljša in k temu lahko prispeva vsak posameznik	Pripravljenost zavzeti stališče o globalnih vprašanjih	Pripravljenost delovati za bolj enakopravno prihodnost	Delovati kot globalni državljan
Spoštovanje življenja in okolice	Odločanje in prepoznavanje posledic svojih odločitev	Okrepitev sposobnosti skrbeti za okolico	Slediti svojemu življenjskemu stilu, ki prispeva k trajnostnemu razvoju planeta	
Sposobnost izzvati nepravičnost in neenakost	Prepoznavanje in učenje o alternativnih sistemih	Izpostavljanje stališč, ki ohranjajo neenakosti	Izbira primernih dejavnosti v boju proti neenakosti	Zavzemanje za bolj pravičen in enakopraven svet

Cilji:

- (Dejavnost 1) Seznanijo se, da se prehranjevalne navade, poglavitne sestavine obrokov itd., razlikujejo skozi čas.
- (Dejavnost 1) Seznanijo se z različnimi vzroki takih sprememb.
- (Dejavnost 2) Spoznajo, da obstajajo različne oblike lakote (vidna lakota in t.i. skrita lakota) in skušajo poiskati rešitve za zmanjševanje le-teh.

Dejavnosti:

Dejavnost	Čas	Opis dejavnosti
1 Prehranjevanje 1 šolska ura		Predpriprava Učitelj učencem en dan prej naroči, naj doma vprašajo stare starše ali starše, kaj so jedli za zajtrk, kosilo in večerjo, ko so bili otroci in si to zapišejo na list papirja. Učitelj pripravi prehranske piramide ter tabele z vitamini in minerali v hrani. Pri tem si lahko pomaga s spletnim zapisom »Vitamini in minerali«.
	15 min	Učence razdelimo v pet skupin ter jim razdelimo prazne liste in pisala. Vsaka skupina naj sestavi jedilnik za tri dni, ki naj vključuje zajtrk, kosilo, večerjo ter vmesne obroke in pijače. Ko naredijo jedilnike, jim razdelimo še prehranske piramide (pri mlajših otrocih) in tabele z vitamini in minerali, ki jih vsebujejo živila (pri dijakih). Vsaka skupina označi najpogostejše sestavine svojih obrokov za primer zajtrka, kosila in večerje in jih zapiše na tablo. Poleg zapišejo tudi jedilnike starih staršev. Po potrebi z učenci ponovite osnove prehranjevanja: vrste hranil, pojma hranilna in energijska vrednost.
	15 min	Vsaka skupina predstavi ostalim skupinam svoj jedilnik in ga primerja z jedilniki starih staršev/staršev. Skupaj z učenci razmislimo: <ul style="list-style-type: none">• kako so se prehranjevalne navade spremenile glede na preteklost: katerih sestavin je več, katerih manj, pogostost obrokov, količina obrokov, razporejenost obrokov čez dan, katerih vitaminov in mineralov jim primanjkuje, česa je v njihovi prehrani preveč (navezava na današnje uživanje večjega deleža predelane hrane, ki vsebuje manj hranil; večje uživanje sladkorja, maščob itd.);• zakaj je prišlo do teh sprememb? (globalizacija, spremenjen način življenja, spremenjen standard, večja dostopnost hrane, pomanjkanje časa za kuhanje).
	15 min	Skupaj si oglejte kratke filme oz. napovednike dokumentarnih filmov v angleščini. <ul style="list-style-type: none">• »Michael Pollan Explains Processed Food«,• »The Science of Addictive Food« (lahko samo prve 4 minute),• »Fast Food Baby«.

2 Lačen planet 1 šolska ura	20 min	<p>Učencem pokažemo fotografije, nastale pri projektu »Hungry planet family food portrait« in s pomočjo fotografij družin in njihovega živeža vodimo pogovor o prehranjevalnih navadah in zmožnostih različnih narodov.</p> <p>Z učenci se sprašujemo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • katere družine zaužijejo več hranilnih snovi? Prikažemo primer družine, ki zaužije večji delež predelane hrane in primer družine, ki zaužije večji delež nepredelane hrane. • kateri narodi imajo preobilje, kateri primanjkljaj hrane? • Kam bi uvrstili Slovenijo in »bogatejše« države? <p>Glej tudi »Vprašanja za diskusijo«.</p>
	15 min	<p>Vprašamo jih, kaj naj bi pomenil termin »skrita lakota« (angl. hidden hunger)?</p> <p>Obrazložimo, da je to osiromašenost hrane z vitamini in minerali, predvsem vitaminom A, cinkom, železom in jodom. Značilna je predvsem za globalni jug, vendar pa se pojavlja tudi v državah globalnega severa kot posledica nepravilne prehrane. Tukaj se navežemo na njihove jedilnike z začetka ure in jih opozorimo na skrite pasti enolične prehrane.</p> <p>Po ogledu kratkega filma o podhranjenosti »Nutrition in Two Minutes« pričnemo z razpravo o globalnem problemu lakote (vsak 9. človek je vsakodnevno soočen z lakoto). Po razpravi jim učitelj predstavi predloge za boj proti lakoti različnih človekoljubnih organizacij (npr. World Food Programme).</p>
	10 min	<p>Ali obstajajo rešitve za zmanjševanje lakote po svetu?</p> <p>Učenci naj po skupinah poiščejo odgovore in jih predstavijo ostalim.</p>

Učni pripomočki:

- (Dejavnost 1 in 2) Računalnik in spletni dostop.
- (Dejavnost 2) Zvezek in pisalo.

Učila:

- (Dejavnost 1) Spletni zapis »Vitamini in minerali«: <http://www.mestomladih.si/studentski-podiplomski/clanki/vitamini-minerali/>
- (Dejavnost 1) Kratak film »Michael Pollan Explains Processed Food«: <https://www.youtube.com/watch?v=Kvbjx7qOwBE>
- (Dejavnost 1) Kratak film »The Science of Addictive Food«: <https://www.youtube.com/watch?v=4cpdb78pWl4>
- (Dejavnost 1) Kratak film »Fast Food Baby«: <https://www.youtube.com/watch?v=9rn3D6XTvnU>
- (Dejavnost 2) Fotogalerija projekta »Hungry Planet Family Food Portraits«: <http://menzelphoto.photoshelter.com/gallery/Hungry-Planet-Family-FoodPortraits/G0000zmgWvU6SiKM/C0000k7JgEHhEq0w>
- (Dejavnost 2) Kratak film »WHO-FAO: Second international conference on nutrition«: <https://www.youtube.com/watch?v=xpr5hzhOGAM>
- (Dejavnost 2) Spletni zapis »The Hidden Hunger«: <http://www.nytimes.com/2009/05/24/opinion/24kristof.html>

- (Dejavnost 2) Kratek film »International conference on nutrition: Hidden hunger«:
<https://www.youtube.com/watch?v=gwDlrsTkZG0>
- (Dejavnost 2) Kratek film »Nutrition in Two Minutes«:
<https://www.youtube.com/watch?v=wTrPp4TodMA>
- (Dejavnost 2) Spletni zapis »Micronutrients and Hidden Hunger«:
https://www.unicef.org/republicadominicana/english/survival_development_12473.htm
- (Dejavnost 2) Spletni zapis »Why the African food basket should be full of beans and other pulses«:
<http://theconversation.com/why-the-african-food-basket-should-be-full-of-beans-and-other-pulses-60207>
- (Dejavnost 2) Kratek film »Fighting Hunger Worldwide - World Food Programme«:
<https://www.youtube.com/watch?v=zYikcJcBass>

Vprašanja za diskusijo:

- (Dejavnost 2) Kaj vas je najbolj presenetilo pri slikah?
- (Dejavnost 2) Katere so glavne razlike, če primerjamo slike družin iz zahodnega sveta, (npr. VB, ZDA, Nemčija) in slike družin iz Ekvadorja, Čada ali Gvatemale? (embalaža, sladke pijače, predelana hrana)
- (Dejavnost 2) Koliko hrane v povprečju porabi tvoja družina v enem tednu?
- (Dejavnost 2) Katere metode kuhanja običajno uporabljate (štedilnik, mikrovalovna pečica)?
- (Dejavnost 2) Ali drugje po svetu uporabljajo kakšne druge načine? (ogenj)
- (Dejavnost 2) Na kakšne načine lahko vsak posameznik prispeva k reševanju globalnega problema lakote?

Evalvacija:

Učenci pripravijo kratko anketo o prehranjevalnih navadah in jo izvedejo med učenci svoje šole. Vprašalnik mora vključevati tudi del, kjer lahko učenci napišejo svoje predloge/mnenja za zmanjševanje lakote v svetu. Pri uri evalvacije skupaj pogledamo rezultate ankete.